

Handleiding Soortmanagementplan Gelderland

- 1 Inleiding en doelstelling
- 2 Afbakening en reikwijdte
 - Geografische begrenzing
 - Actoren (gebruikers)
 - Activiteiten die vallen onder het SMP
 - Aan te vragen soorten en functies
 - Aan te vragen verbodsartikelen
- 3 Juridische kaders en wettelijke eisen
 - Verbodsartikelen
 - Voorwaarden voor vergunning
 - Alternatievenafweging
 - Wettelijk belangen
 - Staat van Instandhouding
- 4 Aanvraag
 - Vooroverleg
 - Proces
 - Stappenplan SMP
 - Indieningsvereisten aanvraag
- 5 Onderzoeksmethodiek nulmeting
 - Vooronderzoek
 - Veldonderzoek
 - Omvang onderzoekdeelgebied
 - Ervaring onderzoekers
 - Minimale onderzoeksinspanning per soortgroep
- 6 Effectbepaling en Staat van Instandhouding
 - Populatiegrootte
 - Risicozones
 - Knelpuntenanalyse
 - Staat van Instandhouding
- 7 Mitigatie- en compensatieplan
 - Periodisering of aangepaste werkwijze
 - Mitigatie
 - Natuurkalender
- 8 Monitoringsplan
 - Populatie-ontwikkeling
 - Belangrijke en kwetsbare functies (SFC)
 - Functionaliteit maatregelen
 - Rapportageplicht
- 9 Management- en administratieplan
 - Administratie
 - Doormachtiging
 - Woningcorporaties
- 10 Fasering SMP
 - Fasering onderzoek
 - Mitigatie en compensatie onderzoekfase
 - Maximale uitvoering per fase

11 **Kostenaspect**

12 Participatieplan

13 Bronnen

14 Begrippenlijst en afkortingen

Bijlage 1 Juridische onderbouwing en verantwoording

Bijlage 2 Standaard vergunningvoorschriften

Bijlage 3 Factsheets (EWP)

Bijlage 4 Compensatie standaard

Bijlage 5 Compensatie maatwerk

1 Inleiding

Er leven diverse wilde diersoorten in de bebouwde omgeving. Zo broeden huismussen en gierzwaluwen onder onze daken en leven vleermuizen in onze spouwmuren. Werkzaamheden aan gebouwen kunnen invloed hebben op deze diersoorten en hun leefomgeving. Door de nationale opgaven voor de energietransitie en woningbouw vinden er veel werkzaamheden in de bebouwde omgeving plaats. De nesten van vogels en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn wettelijk beschermd onder de Omgevingswet (hierna Ow) je mag deze niet zo maar aantasten of verstoren. Daarvoor is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig en moeten specifieke maatregelen genomen worden.

Deze wet geldt voor iedereen ongeacht of het een woningbouwcorporatie, projectontwikkelaar of particulier betreft.

De procedures om een omgevingsvergunning te kunnen krijgen zijn relatief ingewikkeld, kostbaar en tijdrovend. Zeker voor een particuliere huiseigenaar. Er moet eerst een ecologisch onderzoek worden uitgevoerd. Bij aanwezigheid van beschermde dieren moet vervolgens een projectplan met maatregelen worden opgesteld én een vergunning worden aangevraagd.

Om dit proces eenvoudiger en toegankelijker te maken kan een gemeente een Soortmanagementplan (hierna SMP) opstellen voor een duurzame bescherming van deze soorten en hun leefomgeving. Op basis van een SMP kan een gemeente bij de provincie een gebiedsgerichte omgevingsvergunning aanvragen voor een periode van tien jaar. De gemeente kan deze gebiedsgerichte omgevingsvergunning vervolgens doormachtigen aan verschillende belanghebbenden binnen het plangebied van het SMP.

Doelstelling SMP

Een SMP is een gemeentelijk beleidsplan dat is gericht op het in een gunstige Staat van Instandhouding krijgen en behouden van de lokale populatie beschermde diersoorten, met inachtneming van de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente.

Wat houdt het in?

Een SMP kan onderdeel uitmaken van een biodiversiteitsplan van een gemeente, met dit verschil dat een SMP zich specifiek en alleen richt op bepaalde diersoorten.

Om het belang van het plangebied SMP voor een soortgroep vast te kunnen stellen is eerst een nulmeting (ecologisch onderzoek) noodzakelijk. Een nulmeting voor een SMP moet bestaan uit twee onderdelen: een vooronderzoek met gebiedsanalyse en een gebiedsdekkend veldonderzoek. Op basis van de resultaten uit de nulmeting (gebiedsanalyse en veldonderzoek) kan de uitgangssituatie en de (lokale) staat van instandhouding (hierna SvI) voor de verschillende soorten in kaart worden gebracht.

Vanuit die uitgangssituatie kan een voorlopige effectbepaling worden gemaakt en wordt het SMP opgesteld. Een SMP dient rekening te houden met de te verwachten ruimtelijke ontwikkelingen zoals energietransitie en stadsontwikkelingen.

Een SMP is daarbij te verdelen in passieve bescherming en actieve bescherming.

Passieve bescherming onder het SMP betreft maatregelen die de verbodsbepalingen voor een flora- en fauna-activiteit onder de Omgevingswet moeten mitigeren en/ of compenseren. Dit zijn minimale verplichtingen die nodig zijn om een gebiedsgerichte omgevingsvergunning voor die betreffende soorten te kunnen krijgen. Deze verplichtingen moeten worden vastgelegd in een mitigatie- en compensatieplan, dat ook onderdeel uitmaakt van het SMP. De lokale SvI en de effectiviteit van de maatregelen moet vervolgens gemonitord worden. Dit wordt vastgelegd in een monitoringsplan.

Actieve bescherming onder het SMP betreft maatregelen die de huidige SvI moeten verbeteren. Dit is het ambitieniveau dat een gemeente heeft bepaald ten aanzien van deze soorten.

Dit kunnen bijvoorbeeld maatregelen zijn die de kwaliteit van de leefgebieden van die soorten verbetert of beleidsmaatregelen die borgen dat effecten van andere gemeentelijke plannen op deze soorten, voldoende worden getoetst en meegewogen.

Doel van deze handleiding.

Gelderland heeft 51 verschillende gemeenten. Elke gemeente heeft weer andere gebiedskenmerken. Deze kenmerken zorgen voor een diversiteit in soorten en leefgebieden. Daarom zal de uitgangssituatie voor een SMP ook nooit gelijk zijn, maar het is voor de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van een SMP wel noodzakelijk dat de processen en regels zo veel mogelijk uniform zijn. Dit geeft duidelijkheid aan de initiatiefnemers, uitvoerders en toezichthouders en helpt bij het versnellen van het vergunningverleningsproces.

De handleiding SMP Gelderland, heeft als doel een groot deel van die processen en regels concreet uit te werken, zodat ze eenvoudig overgenomen kunnen worden in een SMP van de gemeente.

Opbouw van de handleiding.

Bij het opstellen van het SMP voor de vergunningaanvraag kan de hoofdstukindeling van de handleiding gevolgd worden en zoveel mogelijk worden overgenomen. De dikgedrukte onderdelen zijn uitgewerkt. De andere onderdelen zijn kort samengevat of op hoofdlijnen beschreven, deze worden later aangevuld.

2. De reikwijdte van een SMP wordt bepaald door het plangebied, voor welke soorten het SMP is bedoeld en voor welke actoren en activiteiten de gebiedsgerichte vergunning van toepassing kan zijn. Richtlijnen hiervoor zijn beschreven in hoofdstuk 2.
3. De verbodsbepalingen voor een flora- en fauna-activiteit waarvoor een gebiedsgerichte omgevingsvergunning op basis van een SMP kan worden afgegeven, zijn benoemd in hoofdstuk 3 en bijlage 1.
4. Een schematische weergave van de opbouw van een SMP, een stappenplan en de indieningsvereisten voor een aanvraag gebiedsgerichte omgevingsvergunning SMP, staan weergegeven in hoofdstuk 4 een checklist wordt nog opgenomen in bijlage X
5. Voor het opstellen van een SMP is een uitgebreid ecologisch onderzoek nodig waarbij het gehele plangebied SMP wordt onderzocht. Dit noemen we een nulmeting. Randvoorwaarden hierover vindt u in hoofdstuk 5.
6. Aan de hand van de resultaten van de nulmeting worden de soorten en hun belangrijkste functies in beeld worden gebracht. Hierop vindt een effectbeoordeling plaats en wordt de lokale SvI beschreven. Aanwijzingen hiervoor worden later opgenomen in hoofdstuk 6.
7. Randvoorwaarden voor het mitigatie- en compensatieplan worden op hoofdlijnen beschreven in hoofdstuk 7. De definitieve vaststelling volgt in het najaar van 2025.
8. Een globale beschrijving van de monitoring staat in hoofdstuk 8. De definitieve vaststelling volgt in het najaar van 2025.
9. De mogelijkheden om het SMP te faseren wordt beschreven in hoofdstuk 9.
10. De verantwoordelijkheden, uitvoeringsprocessen, registraties en evaluaties staan globaal beschreven in hoofdstuk 10. Deze zullen in de zomer van 2025 nog worden aangevuld.
11. Een overzicht van de te verwachte kosten en enkele suggesties voor het managen van de kosten staan in hoofdstuk 11.
12. Voor het draagvlak en uitvoering van het compensatieplan is een participatieplan belangrijk. Suggesties hiervoor worden in hoofdstuk 12 gegeven. Dit wordt in de zomer 2025 nog aangevuld.

2 Afbakening en reikwijdte SMP

Op basis van een SMP kan een gemeente van de provincie een gebiedsgerichte omgevingsvergunning krijgen. Dit is een omgevingsvergunning voor flora en fauna-activiteiten die betrekking hebben op gebouwbewonende soorten die beschermd zijn onder de Omgevingswet. Op dit moment is het alleen mogelijk om dit voor de bebouwde kom van een gemeente te krijgen. De reden hiervoor is dat het buitengebied te omvangrijk is om in een keer te onderzoeken. Tevens zijn in het buitengebied andere soortgroepen dan alleen de algemene gebouwbewonende soorten aanwezig.

Voor het opstellen van een SMP voor een specifiek plangebied is een uitgebreide nulmeting (ecologisch onderzoek) noodzakelijk. Meer details hierover staan in hoofdstuk 5. Aan het plangebied dat voor een SMP in aanmerking komt en in een keer onderzocht moet worden zijn randvoorwaarden verbonden. Zo is er een minimale omvang gesteld voor het te onderzoeken plangebied. Binnen een stedelijke omgeving is dit minimaal 240 hectare aaneengesloten gebied.

Dit is nodig om het netwerk en de samenhang in een gebied waarbinnen een kolonie of kernpopulatie zijn verblijfplaatsen kan hebben goed in beeld te kunnen brengen. De onderzoeksmethodieken zijn hier ook op ingesteld. Dit betekent dat een gemiddeld grote stad in meerdere fasen het onderzoek voor het SMP mag uitvoeren, maar dat het deel van een plangebied dat in één jaargang zal worden onderzocht minimaal 240 hectare groot moet zijn. Uiteraard is het daarbij ook nodig dat een plangebied een ruimtelijke samenhang heeft en er geen onlogische harde grenzen worden getrokken.

Het plangebied waarvoor een SMP wordt aangevraagd moet wel binnen drie jaar volledig zijn onderzocht om voor dat plangebied aanspraak op de vergunning te mogen maken. Ook vanuit de subsidieverlening zijn randvoorwaarden gesteld binnen welke periode een SMP afgerond moet zijn.

Een gemeente met meerdere kleinere dorpskernen, mag een dorpskern wel als één plangebied zien, ook al is de oppervlakte van de bebouwde kom ter plaatse minder dan 240 hectare. De bebouwde kom van een dorpskern moet dan wel een minimale oppervlakte van 20 hectare hebben. Dit geldt dus niet voor heel kleine gehuchten met maar een paar vrijstaande huizen.

De volgende vijf onderdelen moeten beschreven worden voor de reikwijdte van het SMP in hoofdstuk 2:

1. Geografische begrenzing

Geef duidelijk het plangebied aan waarvoor u de vergunning aanvraagt. Dit kan in de vorm van kaartmateriaal en overzichtstabellen met adressen. Zorg dat de begrenzing eenduidig is en vindbaar voor partijen die gebruik willen maken van het SMP.

Er kan geen vergunning worden verleend voor een groter gebied dan waar het SMP op ziet.

2. Gebruikers (Actoren)

Geef aan voor welke actoren het SMP van toepassing moet zijn en onder welke voorwaarden. De vergunninghouder is altijd de gemeente, zij is ook eindverantwoordelijk en vraagt de gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie aan op basis van een door haar opgesteld SMP. De gemeente mag de gebiedsgerichte omgevingsvergunning doormachtigen aan andere belanghebbenden (actoren) binnen het plangebied van het SMP. Hiervoor kunnen wel beperkende of aanvullende voorwaarden worden gesteld. De gemachtigde is zelf verantwoordelijk en aansprakelijk voor het correct opvolgen van de randvoorwaarden en voorschriften van de doormachtiging.

Actoren die zonder meer gebruik kunnen maken van de gebiedsgerichte omgevingsvergunning zijn particuliere huiseigenaren, Vereniging van Eigenaren (hierna VvE) en maatschappelijke en culturele instellingen, zoals buurthuizen, scholen, bibliotheken. Net als het gemeentelijk vastgoed.

Woningbouwverenigingen mogen onder voorwaarden deelnemen aan het SMP of uit hoofde van hun eigen generieke omgevingsvergunning, participeren in onderzoek, compensatie en monitoring. Bedrijven, commerciële verhuurders en projectontwikkelaars kunnen onder voorwaarden gebruik maken van het SMP. Het belang van de geplande ontwikkeling moet dan wel overeenstemmen met de belangen waarop de gebiedsgerichte vergunning is verleend. De gemeente mag bovenop de voorwaarden uit de vergunning aanvullende compensatie-eisen stellen voor een doormachtiging.

3. Activiteiten die vallen onder het SMP

Benoem de werkzaamheden en activiteiten waarvoor de gebiedsgerichte omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit onder het SMP van toepassing gaat zijn.

Werkzaamheden of activiteiten waarbij potentiële verblijf- of nestplaatsen (tijdelijk) aangetast kunnen worden, of waarbij beschermde diersoorten verstoord, verwond of gedood kunnen worden, worden gezien als een overtreding. Let op! Dit geldt dus voor alle mogelijke en potentiële verblijfplaatsen, niet alleen voor die locaties waar ook daadwerkelijk dieren zijn waargenomen.

Bij verschillende bouwactiviteiten zijn overtredingen op grond van de Omgevingswet te verwachten of niet volledig uit te sluiten, denk aan:

- slopen van gebouwen
- dak-, gevel- of vloerisolatie
- asbestsanering
- vervangen van dakbedekking of -constructie
- vervangen of achterstallig onderhoud aan kozijnen, daklijsten, boeiboorden, schoorstenen, balkons, dakgoten
- schilder- en/of herstelwerk waarbij gaten of spleten $\geq 0,8$ cm worden gedicht.
- plaatsen van steigers
- herstel van voeg- of metselwerk, vervangen van kit in dilatatievoegen
- reinigen of impregneren van de gevel
- gaten boren of slijpen in dak, binnen- of buitengevel
- plaatsen van zonnepanelen, zonnecollectoren, dakkapellen of dakramen
- impregneren/verduurzamen van houtconstructies op zolders
- verwijderen van gevelgroen
- plaatsen, monteren of aanpassingen aan faunavoorzieningen
- overige onderhoudswerkzaamheden waarbij effecten op (mogelijke) verblijfplaatsen niet volledig uit te sluiten zijn.

De werkzaamheden die onder vergunning mogen vallen moeten nodig zijn voor het wettelijk belang waarvoor de omgevingsvergunning is aangevraagd en kan worden verleend. Daarbij moeten ook mogelijke alternatieven voor de activiteit worden overwogen. Dit betekent in het geval van sloop en nieuwbouw, dat de sloop om een geldig belang noodzakelijk moet zijn óf dat het alternatief om te renoveren al nagenoeg dezelfde negatieve effecten heeft, zodat ook andere afwegingen zoals kostenefficiëntie en duurzaamheid een rol kunnen gaan spelen.

Werkzaamheden waarbij andere soorten betrokken kunnen zijn dan waarvoor de gebiedsgerichte vergunning is afgegeven en het SMP is opgesteld, vallen niet onder de vergunning en dienen door de initiatiefnemer separaat te worden aangevraagd.

4. Aan te vragen soorten en functies

Benoem de soorten en overtredingen op grond van afdeling 11.2 van het Bal waarvoor u de Omgevingsvergunning aanvraagt. Er zal op basis van de locatie en habitat een inschatting gemaakt moeten worden welke soorten te verwachten zijn.

Vogels

Van de gebouwbewonende vogels zijn de nesten van huismus en gierzwaluw altijd jaarrond beschermd. Nesten van spreeuw, zwarte roodstaart, boeren- en huiszwaluw kunnen ook jaarrond beschermd zijn, als er onvoldoende geschikte alternatieven in de omgeving aanwezig zijn.

Vogels als steenuil en kerkuil komen meestal alleen aan de randen van de bebouwde kom voor en mogen in het SMP worden meegenomen, mits deze voldoende zijn onderzocht en er voor een nest- of roestplaats een maatwerkvoorstel wordt opgesteld, waarbij ook de omgevingsfactoren worden betrokken. De compensatie moet namelijk in samenhang met de omgeving beoordeeld worden.

Voor alle vogels geldt dat indien er eenmaal gebroed wordt (actief nest) de nesten niet meer verwijderd of zodanig gestoord mogen worden dat de vogel daarbij het nest verlaat. Voor het verstoren van een actief nest zal dus ook geen omgevingsvergunning worden afgegeven. Er zullen daarvoor preventief maatregelen moeten worden genomen, zoals het vooraf inspecteren van het plangebied of ongeschikt maken van het gebouw voorafgaand aan het broedseizoen.

Vleermuizen

Het is aan te raden de gebiedsgerichte omgevingsvergunning aan te vragen voor alle vleermuissoorten die gebouwen binnen de bebouwde kom als verblijfplaats kunnen gebruiken. Dit zijn in ieder geval gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis en meervleermuis en soms baard-/Brandts vleermuis, franjestaart, vale vleermuis en ingekorven vleermuis. In uitzonderingsgevallen de bosvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis. Eventueel aan te passen aan de lokale situatie, zo is de ingekorven vleermuis tot nu toe alleen in Rozendaal aangetroffen.

Het aanvragen van een aantal zeldzamere vleermuissoorten is nodig omdat het ecologisch onderzoek voor een SMP niet "uitsluitend" wordt uitgevoerd, dit richt zich vooral op de belangrijkste soort-functiecombinaties (hierna SFC) zoals kraamverblijfplaatsen en massawinterverblijven. Daarmee kan niet geheel worden uitgesloten dat een individuele zomer- of paarverblijfplaats van een zeldzamere soort gemist is. Door vervolgens de vergunning niet af te geven voor deze zeldzamere soorten, zou juridisch gezien alsnog aanvullend onderzoek nodig zijn. Er wordt verwacht dat de standaard maatregelen onder het SMP voldoende zijn om de kleine kans op gemiste individuele verblijfplaatsen van zeldzame soorten te kunnen mitigeren en compenseren. Werkzaamheden in de omgeving van vastgestelde verblijfplaatsen van zeldzamere soorten dienen wel altijd via maatwerkvoorstellen binnen het SMP beoordeeld te worden.

Grondgebonden zoogdieren

De steenmarter komt in de gehele provincie voor, gebruikt vaak gebouwen en kan dus het beste ook aangevraagd worden. Voor (kleine) marterachtigen geldt dat de kans op aanwezigheid groter is bij leegstand, woningen met achterstallig onderhoud of (rommelige) percelen die grenzen aan groenstroken of spoorlijnen, dit is dus mede afhankelijk van de locatie van het woningbestand. De egel is in Gelderland nog vrijgesteld, maar hiervoor geldt wel een zorgplicht.

Samenvattend

De soorten waarvoor een omgevingsvergunning op basis van een SMP kan worden aangevraagd beperken zich tot gebouwbewonende vogelsoorten, vleermuizen en de steenmarter. Dit is mede afhankelijk van het belang waarvoor wordt aangevraagd. Voor andere soorten moet volgens de reguliere procedure een omgevingsvergunning worden aangevraagd.

5. Aan te vragen verbodsartikelen

Geef aan voor welke verbodsartikelen onder de omgevingswet u een gebiedsgerichte omgevingsvergunning wilt aanvragen, zie tabel 1 in hoofdstuk 3.

Bij bouwwerkzaamheden wordt in principe alleen een omgevingsvergunning voor een flora- of fauna-activiteit afgegeven voor het beschadigen of vernielen van nest- of verblijfplaatsen en het verstoren van beschermde dieren. Niet voor vangen, verwonden of doden van dieren of het vernielen van eieren.

3 Juridische kaders en wettelijke eisen

In de Europese unie zijn verbodsbepalingen ter bescherming van soorten vastgelegd in de Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992). In Nederland zijn de verbodsbepalingen voor soorten ondergebracht in de Omgevingswet als flora- of fauna-activiteit. Naast verbodsbepalingen voor Europees beschermde soorten gelden er in Nederland ook verbodsbepalingen voor Nationaal beschermde soorten en de algemene en specifieke zorgplicht.

Verbodsartikelen

De verbodsbepalingen waarvoor een gebiedsgerichte omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit onder een SMP kunnen worden aangevraagd, zijn in onderstaande tabel samengevat.

Tabel 1 Verbodsartikelen Ow en Bal

Verbod	Artikel Omgevingswet (Ow)	Artikel Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)	Aanvragen
<i>Vogels (VR)</i>			
Nesten of rustplaatsen vernielen of wegnemen	5.1, lid 2 g	11.37, lid 1 b	Ja
Verstoren*	5.1, lid 2 g	11.37, lid 1 d	Kan niet worden aangevraagd in verband met artikel 11.37 lid 3 Bal.
<i>Zoogdieren (HR)</i>			
Verstoren	5.1, lid 2 g	11.46, lid 1 b	Ja
Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigen of vernielen	5.1, lid 2 g	11.46, lid 1 d	Ja
<i>Zoogdieren (bijlage IX Bal)</i>			
Vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigen of vernielen	5.1, lid 2 g	11.54 lid 1 b (bijlage IX onder A)	Ja

**Voor het verbod “het opzettelijk storen van vogels als bedoeld onder a” zoals genoemd in artikel 11.37 lid 1 onder d kan geen vergunning worden afgegeven op grond van artikel 11.37 lid 3; “Het verbod op het opzettelijk storen van vogels, bedoeld in het eerste lid, onder d, geldt niet, als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort “ aangezien een van de toetsingscriteria voor het afgeven van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is dat de staat van instandhouding niet in gevaar mag komen en dientengevolge ook niet kan komen.*

Voor activiteiten die vallen onder het SMP wordt geen omgevingsvergunning afgegeven voor het vangen of doden van dieren of het wegnemen van eieren.

Voorwaarden voor vergunning

Voordat bevoegd gezag een Omgevingsvergunning kan afgeven voor een flora- en fauna-activiteit zoals bedoeld in artikel 11.37 lid 1, 11.46 lid 1 of 11.54 lid 1 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) moet op grond van artikel 8.74j, 8.74 k en 8.74 l van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna Bkl) aan de volgende drie criteria voldaan zijn:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- De activiteit is nodig in het belang van een voor betreffende soortgroep in artikel 8.74j lid 1b, 8.74k lid 1b of 8.74l 1b van het Bkl genoemd belang;
- De activiteiten niet leiden tot een verslechtering van de SvI van de soort (8.74j 1c) of de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun

natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige SvI te laten voortbestaan (8.74k 1c en 8.74l 1c).

Alternatievenafweging (geen andere bevredigende oplossing)

De initiatiefnemer moet vooraf bekijken of er geen (redelijk) alternatief bestaat voor de activiteit, waarvoor een overtreding op beschermde soorten plaatsvindt. Bij deze afweging van alternatieven dient op drie onderdelen getoetst te worden:

- De locatie waar de activiteit plaatsvindt;
- De periode waarin de activiteit plaatsvindt;
- De manier waarop de activiteit plaatsvindt (werkmethode)

Indien op een van deze 3 onderdelen een reëel alternatief mogelijk is waarbij geen of minder effecten op de beschermde soorten te verwachten zijn, dient dit doorgevoerd te worden voordat een omgevingsvergunning kan worden afgegeven. Wat als reëel of redelijk beschouwd mag worden is bijvoorbeeld afhankelijk van de verhouding tussen kosten en de omvang van het project en de praktische uitvoerbaarheid.

Wettelijke belangen

Onderhoud aan en renovatie van gebouwen heeft als doel gebouwen duurzaam te behouden voor de toekomst. Achterstallig onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging en draagt op die manier niet bij aan een duurzame en meer circulaire economie. Op den duur zal verval ook kunnen leiden tot gevaarlijke situaties, een ongezond binnenklimaat en slechte woonomstandigheden. Dit kan een negatief effect hebben op de sociale en fysieke leefomstandigheden van de bewoners.

Het renoveren en energetisch opwaarderen, evenals het slopen van onrendabele of verouderde gebouwen, is vaak nodig om aan de huidige kwaliteitseisen vanuit het Bouwbesluit, functionele randvoorwaarden of landelijke afspraken voor het Energieakkoord en Klimaatakkoord te kunnen voldoen. Betreffende woningen en gebouwen zijn vaak slecht geïsoleerd, zonder kwalitatief luchtverversingssysteem en er is sprake van vochtintrede via kozijnen, gevels en schoorstenen. Door de grote temperatuurverschillen, beperkte isolatie en te veel vocht in de woningen ontstaat condensatie en schimmelvorming, wat het binnenklimaat voor bewoners en gebruikers verslechtert. Wat weer slecht is voor de volksgezondheid. Ook wordt bij de renovaties het soms nog aanwezige asbest uit gebouwen gehaald.

Het verduurzamen (isoleren) en onderhouden van bestaande gebouwen, draagt bij aan maatschappelijke opgaves uit het Energieakkoord en Klimaatakkoord en heeft een positief effect op het milieu. Door het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen wordt minder CO₂ uitgestoten, wat de opwarming van het klimaat tegengaat, en bijdraagt aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en daarmee aan het milieu en de volksgezondheid. Door de verduurzaming gaat het energieverbruik en daarmee de stookkosten voor bewoners omlaag. Dit is maatschappelijk relevant, omdat het burgers helpt met energiearmoede.

Met het bovenstaande in acht genomen vallen de flora- en fauna-activiteiten onder een gebiedsgerichte vergunning voor een SMP, onder het belang zoals genoemd onder artikel 8.74j “volksgezondheid of de openbare veiligheid” en het belang genoemd onder artikel 8.74k en 8.74l ; “in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”

Het soms ook genoemde belang “Ter bescherming van flora en fauna” en “in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats” achten we in Gelderland niet van toepassing, omdat voor een lokale populatie van een soort moeilijk te bepalen valt of het langtermijneffect van de klimaatdoelen, die indirect ook gunstig kunnen zijn voor een soort, opwegen tegen de (direct) nadelige gevolgen van een ruimtelijke ingreep.

De verschillende maatregelen die genomen worden voor de mitigatie en compensatie zijn weliswaar ten gunste van de soorten, maar zijn noodzakelijk om de nadelige gevolgen van de

verschillende werkzaamheden, die op zichzelf niet in het belang van flora en fauna zijn, te compenseren.

Staat van Instandhouding

In de artikelen 8.74 j, k en l van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Ow) is aangegeven dat de SVI van de betreffende soortgroepen niet mag verslechteren (Vogelrichtlijn) of afbreuk mag doen aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige SvI te laten voortbestaan (Habitatrichtlijn en andere soorten).

Artikel 1 van de Habitatrichtlijn geeft een richtlijn wanneer voor soorten sprake is van een gunstige SvI.

De SvI van een soort is het effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort. De SvI wordt als gunstig beschouwd wanneer:

- Uit populatie-dynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven en
- Het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden en
- Er een voldoende groot habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Concreet betekent dit dat bij de activiteiten inzichtelijk moet zijn wat de populatiegrootte en het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort is ten opzichte van het plangebied en wat het effect van de activiteit is op de SvI van de lokale populatie in relatie tot de betekenis van het plangebied voor de gehele populatie.

De uitgebreidere juridische onderbouwing voor het SMP in bijlage 1, wordt in het najaar van 2025 nog toegevoegd.

4 Aanvraag

Vooroverleg

Wanneer het concrete voornemen bestaat tot het aanvragen van een omgevingsvergunning op basis van een SMP is het handig dit te delen met de provincie. Op deze wijze kunnen verwachtingen afgestemd blijven.

Proces

Een SMP is opgebouwd uit verschillende stappen en plannen. Hieronder wordt het proces schematisch weergegeven. In het stappenplan is aangegeven welke stappen genomen moeten worden en wanneer een aanvraag voor een gebiedsgerichte omgevingsvergunning kan worden ingediend. Wanneer het plangebied van het SMP in fasen zal worden onderzocht vindt de invulling van het SMP ook in fasen plaats. Daarvoor gelden aanvullende voorwaarden, zie ook hoofdstuk 9.

Vooroverleg (indien gewenst).

SMP (bepaal soorten + plangebied + activiteiten + actoren).
Akkoord op randvoorwaarden handleiding SMP Gelderland.
Realisatie compensatiedeel vooraf op grond van fasering.

Aanvraag gebiedsgerichte omgevingsvergunning.
Nulmeting (in een keer of max. 3 fasen, zie hoofdstuk 9).
Tijdelijke gebiedsgerichte omgevingsvergunning onder voorwaarden.

Invulling SMP (gefaseerd indien van toepassing).
Ecologisch rapport (resultaten nulmeting + effectbeoordeling + bepaling LSVI, risicozones SFC).
Mitigatieplan (factsheets, ecologische werkprotocollen, maatwerk/ begeleiding SFC).
Compensatieplan (standaard compensatie, maatwerk, ambitie + financiële onderbouwing).
Managementplan (communicatie/ voorlichting, meldingssysteem, registratie, procesbeschrijving).
Monitoringsplan (monitoring LSVI, risicozones SFC, effectiviteit compensatie).
Participatieplan.

Gebiedsgerichte omgevingsvergunning.
Evaluatie.

Stappenplan SMP

Om uiteindelijk te komen tot een vergunning zijn de volgende stappen nodig.

Vorbereidingsfase

- Oriënteer u op het instrument SMP; beschouw o.a. de voordelen, kansen, risico's, verantwoordelijkheden, kosten en inspanning.
- Zorg voor draagvlak binnen organisatie en bestuur. Zorg voor een overlegstructuur met verschillende afdelingen: zoals bestuur, juridische zaken, natuur/biodiversiteit, groenvoorziening, woningbouw, energietransitie, communicatie.
- Stel een SMP coördinator aan als aanspreekpunt namens de gemeente.
- Stel een ecologisch adviseur voor het SMP aan of beleg dit bij een externe partij zoals een ecologisch adviesbureau of omgevingsdienst.

Bepaling reikwijdte SMP

- Bepaal plangebied SMP (zie hoofdstuk 2). Stel vast welk deel/welke kernen van de bebouwde kom binnen de gemeente in aanmerking komen. Leg dit op kaart vast.
- Bepaal welke partijen gebruik mogen maken van het SMP; hoe particulieren en private partijen gefaciliteerd worden en hoe woningcorporaties binnen de gemeente zich willen verhouden tot het plan. Stem met de provincie de randvoorwaarden hiervoor af.
- Inventariseer welke soorten in de gemeente van belang zijn en voor welke activiteiten een vergunning gewenst is.
- [Vraag een vooroverleg aan met de provincie en bespreek de plannen.](#)

Start opstelling SMP en vraag subsidie aan

- Kijk hoe de aanbesteding van het SMP het beste kan verlopen. Voor het opstellen van een SMP en de nulmeting is veelal een internationale aanbestedingsprocedure nodig. Hoe kan dit het beste gefinancierd worden, denk aan subsidies en mogelijke vergoeding voor participatie of doormachtiging aan gebruikers .
- Wanneer er concrete afspraken met een uitvoerende partij zijn is een subsidie-aanvraag mogelijk.
- Schrijf het SMP op hoofdlijnen: nulmeting bureaustudie + soorten + plangebied + activiteiten + actoren + akkoord op handleiding.
- Stel managementplan op waarin processen van coördinatie, administratie, registratie, communicatie en facturatie worden beschreven.
- Stel participatieplan op leg contacten met GMF, lokale natuurorganisaties, IVN.
- [Leg SMP bestuurlijk vast.](#)

Fasering onderzoek

- Indien fasering onderzoek (nulmeting) nodig stel proces fasering vast en leg fasering vast op kaart.
- Inventariseer activiteiten die plaatsgevonden hebben onder NVI (inclusief compensatie en % uitvoering in app)
- Stel compensatieplan vast voor voorbereidingsfase en onderzoekfase.
- [Vraag akkoord provincie of fasering en voer compensatie uit.](#)

- [Vraag een gebiedsgerichte omgevingsvergunning aan bij provincie.](#)
- Start de nulmeting veldonderzoek. Dit mag in maximaal 3 jaren in 3 fasen.
- [Tijdelijke omgevingsvergunning voor plangebied tijdens onderzoekfase.](#)

Onderzoekresultaten en effectbepaling

- Leg onderzoekresultaten in rapportage en op kaart vast. Voer nest- en verblijfplaatsen ook in op NDFF.
- Beschrijf de op basis van resultaten nulmeting de ecologische functies van het plangebied en omgeving voor de aangetroffen soorten, de lokale SvI van die soorten en de betekenis van het plangebied voor de gehele populatie van die soorten.
- Maak een effectbeoordeling voor de soorten op basis van de aangetroffen functies en soorten i.r.t. de te verwachten ontwikkelingen in en rond het plangebied. Beschrijf dit in een rapport en op kaart.

Mitigatie en compensatieplan

- Stel een mitigatieplan op (provincie stelt daarvoor factsheets voor particulieren op) op basis van randvoorwaarden uit handleiding. Voor werken in risicozones SFC gelden aanvullende voorwaarden.
- Stel een compensatieplan op waarin de processen en verschillende opties voor compensatie vastliggen. Maak op grond van effectbeoordeling activiteiten en onderzoekresultaten op een kaart inzichtelijk waar welke compensatie voor welke soorten gewenst is. Dit betreft standaardcompensatie en compensatie SFC (verplicht) en de ambities voor actieve bescherming. Borg plan bij voorkeur ook in bredere beleidsopgave zoals een biodiversiteitsplan.

Monitoringsplan

- Stel monitoringsplan op.
- Vraag akkoord provincie op onderzoeksrapportage, mitigatieplan, compensatieplan en monitoringsplan.
- Na akkoord definitieve beschikking op gebiedsgerichte omgevingsvergunning voor SMP

Indieningsvereisten aanvraag

Om een snelle beoordeling en afhandeling van een aanvraag voor een gebiedsgerichte omgevingsvergunning te kunnen garanderen, vragen wij u de gegevens voor uw aanvraag, uiteraard volledig, maar verder zo concreet en beknopt als mogelijk aan te leveren. Als uw gegevens nog niet volledig zijn, kunnen wij uw aanvraag niet in behandeling nemen.

De volgende gegevens dient u minimaal aan te leveren bij de aanvraag. Afhankelijk van het proces en de fasering SMP kunnen andere gegevens later aangevuld worden:

- Contactgegevens (NAW, telefoon + email) van aanvrager (SMP-coördinator gemeente) en ecologisch adviseur (onderzoekbureau) en eventueel ecooloog gemeente of omgevingsdienst.
- Geografische begrenzing plangebied SMP (op kaart)
- Omschrijving van activiteiten en actoren bij aanvang. Andere actoren kunnen onder voorwaarden later worden toegevoegd.
- Aangevraagde soorten en verbodsbepalingen waarvoor een vergunning wordt aangevraagd
- Onderzoekmethodiek (conform hoofdstuk 5, planning en fasering, onderzoekdeelgebieden op kaart)
- Historie NVI (meldingsapp) Compensatieplan NVI. Compensatie fasering (op kaart)
- Akkoord op randvoorwaarden handleiding (voor zover ingevuld).

5 Onderzoeksmethodiek nulmeting SMP

Om het belang van het plangebied SMP voor een soortgroep vast te kunnen stellen is een nulmeting noodzakelijk. Een nulmeting voor een SMP moet bestaan uit twee onderdelen: een vooronderzoek met gebiedsanalyse en een gebiedsdekkend veldonderzoek.

Vooronderzoek

Het doel van het vooronderzoek is te verkennen welke soorten waar te verwachten zijn en hoe ze naar verwachting het plangebied en de omgeving zullen gebruiken.

Op basis van bekende verspreidingsgegevens en gebiedskenmerken dient de potentie voor soorten en soortfunctiecombinaties vastgesteld te worden.

De eerste bron die geconsulteerd dient te worden is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD) en rapportages en data van eventueel al eerder uitgevoerde inventarisaties.

Een gebiedsanalyse geeft vervolgens inzicht in de mogelijk belangrijke structuren en samenhang in het plangebied. De belangrijkste dragende structuren en objecten (gebouwen, groen) worden daarbij in kaart gebracht. Te denken valt aan hoofdgroenstructuren, parken, lanen, watergangen, kerken, hoogbouw en type woningen in de wijk.

Hiervoor kunnen kaartmateriaal en luchtfoto's worden gebruikt en kunnen in het veld relevante kenmerken worden bepaald. Dit zegt al vaak veel over de potentie van het plangebied voor de gebouwbewonende soorten. Daarbij kan ook in kaart worden gebracht waar vermoedelijk knelpunten ontstaan en waar nog kansen liggen om een populatie te laten ontwikkelen. Deze gebiedsanalyse kan onderdeel uit gaan maken van een gemeentelijk biodiversiteitsplan of groenplan en dient als basis voor een nog op te stellen mitigatie- of compensatieplan.

Veldonderzoek

Huismussen, gierzwaluwen en veel vleermuizen leven in kolonies die vaak een netwerk van verblijfsfuncties hebben. Binnen de bebouwde kom van een grotere stad kunnen verschillende kolonies een netwerk aan verblijfplaatsen hebben. Kleinere dorpskernen kunnen zo ook in een netwerk voor een kernpopulatie voorzien. Een volledig veldonderzoek in het plangebied voor het SMP is noodzakelijk om inzicht te krijgen in de aantallen, de verschillende netwerken en (kern)populaties en om de locaties waar zich de belangrijkste verblijfplaatsen, ook wel soortfunctiecombinaties (SFC) genoemd, van de soorten in beeld te krijgen.

Met deze gegevens kan de lokale SvI gemonitord en bewaakt worden, wat nodig is om een omgevingsvergunning te kunnen verlenen. Daarnaast kunnen zo ook de belangrijkste sleutelfuncties van een populatie beter beschermd worden.

Het volledig in kaart brengen van elke individuele verblijfplaats of nestlocatie, wat voor reguliere vergunningaanvraag van een project wel noodzakelijk is, zou voor een dergelijk groot plangebied te arbeidsintensief en kostbaar zijn. Daarnaast zouden de onderzoekgegevens al snel verouderd zijn, omdat individuele verblijfplaatsen regelmatig wisselen. Door het standaard toepassen van mitigerende maatregelen worden negatieve effecten op individuele verblijfplaatsen en nestlocaties voorkomen.

De onderzoeksinspanning richt zich dus vooral op het in beeld brengen van de belangrijke functies binnen een netwerk zoals voortplantingsplaatsen (kraamverblijven), winterrustplaatsen en (grotere) kolonies huismussen en gierzwaluwen. Hierbij worden grotere gebieden tegelijkertijd onderzocht. Door de zwermactiviteit (vleermuizen) en groepsvorming (vogels) zijn deze functies relatief makkelijk waar te nemen. Ook andere sleutelfuncties, zoals essentiële foerageergebieden en migratieroutes, die binnen of in directe omgeving van het plangebied SMP liggen, dienen in kaart te worden gebracht.

Omdat een nulmeting een zo volledig mogelijk beeld moet geven van de locaties die jaarrond binnen een populatienetwerk kunnen worden gebruikt zijn speciale onderzoekprotocollen voor grote gebieden opgesteld. Voor vleermuizen is hiervoor de Richtlijn vleermuisonderzoek grote gebieden (NGB/ VZZ, 2024) ontwikkeld. Dit protocol kent relatief veel herhalingsbezoeken door het seizoen. Hierdoor wordt het verhuisgedrag van een kolonie inzichtelijk en zijn clusters van

verblijfplaatsen beter in beeld te brengen. Hierdoor kunnen verblijffuncties gericht gemonitord en waar nodig gecompenseerd worden.

Voor het veldonderzoek voor de nulmeting van een SMP zijn de volgende randvoorwaarden van toepassing:

Omvang onderzoekdeelgebied

Het plangebied SMP wordt opgedeeld in onderzoekdeelgebieden. Als regel geldt dat voor alle onderzoeken en soorten ieder deelgebied door een onderzoeker binnen een uur in zijn geheel doorkruist en bekeken moet kunnen worden. De verschillende onderzoeken duren gemiddeld 3 uur waardoor elke locatie minstens drie keer onderzocht kan worden. Hierbij wordt uitgegaan van onderzoek per fiets met een gemiddelde snelheid van 7 km/u, met daarbij voldoende gelegenheid om tussendoor stil te staan om te observeren of notities te maken. Dit komt overeen met ongeveer 7 km aaneengesloten straatlengte; waarbij ook de brandgangen, speelveldjes en parkeerplaatsen moeten worden meegerekend. Voor een gemiddelde wijk komt dit ongeveer overeen met 20 ha oppervlakte per onderzoekdeelgebied. Afhankelijk van de type gebouwen (bijvoorbeeld industrie) of oppervlakte groen of water binnen een deelgebied, kan hier nog enigszins van afgeweken worden. Indien grotere deelgebieden dan ongeveer 20 hectare beoogd worden, dient dit goed onderbouwd te worden en vooraf met de provincie afgestemd te zijn. Bij wijkdelen met gestapelde bouw kunnen dezelfde straatlengte, oppervlakte en tijdsinterval aangehouden worden, mits bij de onderzoeken ook rekening wordt gehouden met de mogelijkheid van massawinterverblijven. Alle onderzoekresultaten dienen vastgelegd te worden in een GIS-applicatie (of op ander kaartmateriaal) en uiteindelijk ingevoerd te worden in de NDFF (alleen verblijf- en nestplaatsen).

Ervaring onderzoekers

Voor alle soorten geldt minimaal één onderzoeker, per deelgebied, per onderzoekronde. De deelgebieden worden onderzocht door ervaren ecologen die zelfstandig de waarnemingen in het veld kunnen interpreteren en die afhankelijk van het type onderzoek; voor huismussen en/ of gierzwaluwen moeten daarvoor al minimaal 10 veldbezoeken zijn uitgevoerd onder begeleiding van een ervaren onderzoeker.

Voor het vleermuisonderzoek geldt dat dit moet worden uitgevoerd conform de Richtlijn vleermuisonderzoek grote gebieden (NGB/ VZZ, 2024). De deskundigheidseisen voor de medior onderzoeker en de telleider staan beschreven in het achtergronddocument onder paragraaf 1.1.

<https://www.netwerkgroenebureaus.nl/download/Achtergronddocument-Richtlijn-Vleermuisonderzoek-Grote-Gebieden-jan-2024.pdf>

Minimale onderzoeksinspanning per soort(groep)

Huismus

De methodiek voor het onderzoek is gebaseerd op de richtlijnen die het Kennisdocument huismus 2.1 (BIJ12, 2023) hanteert voor het onderzoek.

Per deelgebied (20 ha) minimaal:

2 bezoeken, van 2 uur, tussen 1 april en 15 mei met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. De bezoeken moeten plaatsvinden in de ochtend tussen 7 uur en 11 uur. Het moet zonnig of licht bewolkt weer zijn, geen regen, en wind niet > 4 Bft. Temperatuur niet onder de 10°C of boven de 25°C . Er mag per fiets worden onderzocht. Om meer variatie te krijgen kunnen de routes per onderzoekronde op een andere plek worden gestart.

Alle waarnemingen noteren, zowel roepende mannetjes als ander nestindicierend gedrag. Nestindicatief gedrag wordt zo goed mogelijk aan een structuur, liefst een adres gekoppeld en als zodanig geregistreerd. Het gaat om verkenning, nestbouw, een paartje bij een potentiële nestplaats, zang van man of paring nabij potentiële nestplek en voeren en/of bedelende jongen.

Noteer ook waarnemingen van groenstructuren die als onderdeel van de essentiële leefomgeving functioneren, zoals: foerageergebieden, drinkplaatsen en open zandplekken of noodzakelijke dekking bieden en/of een sociale functie vervullen (kwetterplekken). De effecten van werkzaamheden op deze functies kunnen later in het ecologisch werkprotocol meegenomen worden.

Tijdens de onderzoeken naar huismus kunnen ook waargenomen nestplaatsen van spreeuw, kauw of zwarte roodstaart worden meegenomen en genoteerd.

Gierzwaluw

De methodiek voor het onderzoek is gebaseerd op het Gebiedenprotocol gierzwaluw van SOVON (SOVON/ Arcadis, 2023).

Dit onderzoek bestaat uit twee onderdelen een verkennend onderzoek en waar van toepassing twee verdiepende onderzoeken.

In het gebiedenprotocol worden voor het vaststellen van het onderzoekgebied voor het verkennend onderzoek, verschillende uitgangswaarden gegeven. In Gelderland dienen voor het eerste verkennend onderzoek dezelfde onderzoekdeelgebieden als voor huismus en vleermuizen te worden aangehouden. Dit betreft dus in eerste instantie deelgebieden van 20 hectare.

Op basis van de waarnemingen uit het verkennend onderzoek worden voor de gierzwaluw, voor wat betreft de twee verdiepende onderzoeken, nieuwe deelgebieden samengesteld van maximaal 10 hectare. Binnen deze nieuwe deelgebieden moeten alle locaties van waargenomen nest-indicerende waarnemingen uit het verkennend onderzoek zijn opgenomen en alle bekende locaties van nestplaatsen uit eerdere onderzoeken en/ of het NDFP. Rondom elke bekende nestplaats of nest-indicerende waarneming moet daarbij minimaal een extra range van 200 meter onderzocht worden. Op deze manier dienen net zo veel onderzoekdeelgebieden van maximaal 10 hectare te worden samengesteld tot alle bekende nestlocaties, met een range van 200 meter, binnen een van deze onderzoekgebieden vallen. Deze deelgebieden voor het verdiepend onderzoek moeten apart op een overzichtskaart vastgelegd worden.

Verkennend onderzoek gierzwaluw

Het verkennend onderzoek is gericht op het vinden van de kolonies en concentraties, maar elke nest-indicerende waarneming moet daarbij wel ingevoerd worden.

Het verkennend veldonderzoek moet plaatsvinden binnen de periode 15 mei tot en met 15 juni, waarbij de periode 1 juni tot en met 15 juni de meest geschikte tijd is.

In die periode moet het verkennend veldonderzoek plaatsvinden van anderhalf uur voor zonsondergang tot een half uur erna.

Bij het veldwerk wordt gebruik gemaakt van een fiets. Er is daarbij uitgegaan van een gemiddelde snelheid van 7 km per uur.

De locatie van de waarneming wordt zo nauwkeurig mogelijk weergegeven, zodat dubbeltellingen in een volgende ronde voorkomen worden, het type waarneming (in- & uitvliegen, geluid uit nest, poepsporen, bangen/aantikken, laagvliegers (giervluchten), hoogvliegers (foerageervluchten, verzamelvluchten)) en het aantal vogels wordt genoteerd

Ook eventuele aanwezigheid van neststenen/kasten voor gierzwaluwen worden ingevoerd.

De verkennende ronde resulteert in een verslag en een overzichtskaart. Bekende nestlocaties uit eerdere onderzoeken of het NDFP (bureaustudie) worden ook op deze kaart ingetekend.

Verdiepend onderzoek gierzwaluw

Het telgebied voor het verdiepende onderzoek wordt vervolgens begrensd door om alle locaties waarboven/-omheen tijdens de verkennende ronde laagvliegers en/of nestlocaties zijn waargenomen een lijn te trekken met een extra range van 200 meter. Hierbij moet ook informatie over nestlocaties/kolonies uit de bureaustudie worden betrokken.

Dit begrensde gebied wordt vervolgens ingedeeld in deelgebieden die per bezoek van twee uur geteld worden. Deze deelgebieden beslaan maximaal 10 ha. Afhankelijk van de complexiteit van het gebied en de dichtheden aan gierzwaluwen, kunnen kleinere deelgebieden nodig zijn.

Per deelgebied moeten voor het verdiepend veldonderzoek twee bezoeken van minimaal twee uur worden uitgevoerd in de periode van 1 juni t/m 15 juli. Waarbij een bezoek in juni en een bezoek in juli moet worden gepland.

De tellingen moeten plaatsvinden tussen anderhalf uur voor zonsondergang en een half uur na zonsondergang. Er mag per fiets worden onderzocht.

Tijdens het verdiepende onderzoek ligt de focus op het vinden van nestlocaties.

Voor de nestlocaties worden daktype en invliegruimte genoteerd. Om meer variatie in het onderzoek te krijgen kunnen de routes de tweede ronde op een andere plek gestart worden of in tegengestelde richting worden uitgevoerd.

Zowel het verkennend als de verdiepende onderzoeken moeten plaatsvinden bij gunstige weersomstandigheden. Dit betekent droog weer, temperatuur minimaal 8 graden en wind maximaal 3 Bft. Na een zware storm/ depressie moet eerst twee dagen worden gewacht voordat weer een ronde mag worden uitgevoerd.

Mogelijke broedgevallen van huis- en boerenzwaluw kunnen ook worden meegenomen en genoteerd.

Vleermuizen

Als basis voor de methode geldt de Richtlijn Vleermuisonderzoek voor Grote Gebieden (NGB/ VZZ, 2024). Dit geldt voor zowel aantal, duur en perioden van bezoeken.

Het vleermuisonderzoek dient uitgevoerd te worden met heterodyne batdetector zonder automatische software in combinatie met een automatische batdetector met real-time opnamefaciliteit en een warmtebeeldcamera. Vaak wordt de batlogger passief gebruikt en voor het actieve gebruik een heterodyne apparaat aangewend.

Het onderzoekgebied moet minimaal een keer per uur volledig doorkruist en onderzocht kunnen worden, dit gebeurt op de fiets. Daarbij wordt uitgegaan van een gemiddelde fietssnelheid van 7 km/ u op een straatlengte van ongeveer 7 km, inclusief brandgangen, parkeerplaatsen e.d. Voor een gemiddelde wijk zijn dat deelgebieden van ongeveer 20 hectare.

De volgende functies binnen het plangebied SMP dienen hierbij te worden onderzocht: kraamverblijfplaatsen, grote zomerverblijfplaatsen, paarterritoria, paarverblijfplaatsen, (massa)winterverblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en essentiële foeragegebieden.

De richtlijn is opgesteld voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Een aantal van de gebouwbewonende vleermuissoorten vallen binnen dezelfde onderzoekrange en kunnen “meeliften” op deze onderzoekinspanning. Voor sommige van de aan te vragen soorten of verblijfsfuncties zal een aanvullende onderzoekinspanning nodig zijn.

Per deelgebied worden minimaal 9 bezoeken uitgevoerd, voor locaties met mogelijk massawinterverblijven gelden nog twee extra bezoeken. Zie onderstaande tabel voor een overzicht van de inventarisatieronden. Verdere informatie kan gevonden worden in de Richtlijn vleermuisonderzoek grote gebieden (NGB/ VZZ , 2024).

http://netwerkgroenebureaus.nl/download/Richtlijn_Vleermuisonderzoek_Grote_Gebieden_jan_2024.pdf

Ronde	Bezoek	15-30 april	1-15 mei	16-31 mei	1-15 juni	16-30 juni	1-15 juli	1-31 aug	1-30 sept
1	1	Avondbezoek							
	2		Avondbezoek						
2	3			Ochtendbezoek*					
	4			Avondbezoek*					
	5				Ochtendbezoek*				
	6				Ochtendbezoek*				
	7					Avondbezoek			
	8						Ochtendbezoek*		
3	9						Middernachtzwermen		
	10						Middernachtzwermen		
4	11							Paarterritoria	

*Bij aantreffen zwermgedrag, kraamverblijfplaats of grote zomerverblijfplaats zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 48 uur, uitvliegers tellen.

Het onderzoek naar middernachtzwermen hoeft alleen uitgevoerd te worden bij gebouwen die geschikt worden geacht voor massawinterverblijf. In het achtergronddocument van de richtlijn staat een indicatie in de begrippenlijst. Meer algemeen zijn dit in iedere geval grote gebouwen en complexen hoger dan 12 meter, waar grotere groepen vleermuizen weg kunnen kruipen bij een relatief stabiele omgevingstemperatuur. De locaties waar onderzoek naar middernachtzwermen heeft plaatsgevonden moeten vastgelegd worden op kaart.

Meervleermuis

Voor het onderzoek van het SMP (nulmeting) geldt een aanvullende inspanningsplicht voor de meervleermuis. Hierin is nog niet in voorzien in het richtlijn vleermuisonderzoek grote gebieden. Er is recent een actualisatie geweest van het reguliere Vleermuisprotocol van de NGB waarin nieuwe voorwaarden voor onderzoek naar meervleermuis zijn opgesteld. Bij deze actualisatie is een overzichtskaart toegevoegd waarop bekende kolonieplaatsen van de meervleermuis in Nederland zijn aangegeven. Kraamkolonies kennen hoofdverblijfplaatsen en satellietverblijfplaatsen (rode zones) mannenverblijven kennen alleen satellietverblijfplaatsen (blauwe zones). Het deel van het plangebied SMP dat binnen een rode of blauwe zone valt vraagt een aanvullende onderzoekinspanning.

Voor de meeste delen van Gelderland (m.u.v. delen van de Veluwe en de Achterhoek) vallen in een blauwe zone waardoor een satellietverblijfplaats van een mannenverblijf niet valt uit te sluiten. Dit betekent in aanvulling op de richtlijn, dat een ochtendbezoek in juli uitgebreid moet worden met een extra half uur, waardoor de totale duur van het onderzoek op 3 uur komt. In die gemeenten* waar in het plangebied hoofdverblijfplaatsen of satellietverblijfplaatsen van een kraamkolonie aanwezig kunnen zijn (rode zone) zullen effectief 3 van de 4 verplichte ochtendbezoeken (in juni en juli) 3 uur in plaats van 2,5 uur moeten duren.

* Globaal: Oldebroek (incl. Oosterwolde), Elburg (incl. 't Harde, Hoge Enk), Ermelo, Harderwijk, Putten (noordelijke helft), Voorst (incl. Twello, Wilp, Posterenk), Doesburg, Rheden (De Steegh, Ellecom), Bronckhorst (Laag en Hoog Keppel, Drempt en Hummelo), Didam (Loil), Doetinchem (Wehl), Brummen (deel Dieren/Spankeren). Zie kaartmateriaal beschikbaar bij Vleermuisprotocol.

Gewone grootoorvleermuis

Er zijn voor de gewone grootoorvleermuis nog geen concrete methoden voor het onderzoek in grote gebieden beschikbaar. De nulmeting moet tenminste voor het plangebied SMP bepalen waar de soort te verwachten is en moet een inschatting geven van het aantal individuen en de omvang van kraamgroepen, inclusief de potentiële locaties van de kraamverblijfplaatsen. Verder kunnen binnen en in de omgeving van het plangebied potentiële locaties van vorstvrije winterverblijfplaatsen in beeld gebracht worden. Het onderzoek moet daarnaast duidelijkheid geven over de belangrijkste foerageergebieden en vliegroutes die de verblijfplaatsen en foerageergebieden mogelijk onderling verbinden. De samenhang en de korte afstand hiertussen is vooral cruciaal voor het voortbestaan van lokale populaties, zowel in een matig tot sterk verstedelijkte omgeving als in meer open landschappen.

Door het zeer zachte echolocatiegeluid en het vaak in vegetatie verborgen vlieggedrag van de gewone grootoorvleermuis vergt het onderzoeken van de aanwezigheid van jachtgebieden, vliegroutes en verblijfplaatsen een hogere (of andere) onderzoeksinspanning dan voor de meeste andere vleermuissoorten. Het is dan ook een realistische verwachting dat er bij de nulmeting een onderschatting van de aantallen en verblijfplaatsen zal zijn.

Om netwerken en functies van de gewone grootoorvleermuis in een gebied beter in beeld te brengen, moeten daarom nog aanvullende technieken worden gebruikt. Hiervoor kunnen visuele inspecties worden uitgevoerd op zolders van kerken of oude gebouwen (protocol zoldertellingen NEM) en kunnen op kansrijke plaatsen van stand-alone batdetectoren worden opgehangen die de zachte sonar sneller oppikken. Een ter zake kundige zal na het uitvoeren van het onderzoek, op basis van de resultaten en de omgevingskenmerken, het (verwachte) netwerk in kaart moeten brengen.

Verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis in de bebouwde kom bevinden zich vaak in boomholtes of grotere en vrij specifieke ruimten, zoals bijvoorbeeld kerk- of schoolzolders, waardoor het aanbieden van een alternatieven technisch moeilijk of niet haalbaar is. Het is daarom belangrijk om gedwongen verhuizingen van dit soort verblijfplaatsen tot een minimum te beperken. Veel zolders worden al gemonitord binnen het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). Van deze gegevens die in de NDFP staan kan gebruik worden gemaakt. Daar waar binnen het onderzoeksgebied onvoldoende gegevens van grootoorvleermuis op zolders bekend is, verdient het aanbeveling de zolderinspecties in het onderzoek op te nemen.

Tweekleurige vleermuis

Van tweekleurige vleermuis zijn slechts enkele tientallen waarnemingen in Gelderland bekend. Het gaat veelal om waarnemingen in september of eind augustus. Waarnemingen in deze periode worden voornamelijk gedaan langs de kust. Het gaat daarbij vermoedelijk om doortrekkende dieren uit de noordelijkere streken van Europa. Verblijfplaatsen in Gelderland zijn niet bekend. Alleen voor de paarperiode wijkt de onderzoeksinspanning voor de tweekleurige vleermuis af van de andere soorten. Er is in Nederland maar een keer een baltsende tweekleurige vleermuis vastgesteld. Roepende territoriale mannetjes worden gevonden aan de zuidwand van hoge gebouwen en voeren daar ook een baltsvlucht uit. Het lijkt niet opportuun om een enorme inspanning middels specifiek op deze soort gericht onderzoek te laten verrichten in het kader van het SMP. Mogelijke verblijfplaatsen kunnen ook met het standaard onderzoek gevonden worden.

Steenmarter

Er wordt geen standaard onderzoek voor steenmarter voorgeschreven. Steenmarters worden vaak waargenomen tijdens de vleermuisonderzoeken. Op kansrijke locaties zoals oude schuren of gebouwen die al langer leegstaan en toegankelijk zijn kan naar sporen (latrines, prooi-resten) van steenmarters worden gezocht. Waarnemingen gedaan tijdens het onderzoek of (klacht)meldingen bij de gemeente kunnen geregistreerd worden. Verdere acties voor de soort; natuurvrij maken en zo nodig mitigatie/compensatie, worden gebaseerd op, op deze manier bekend geworden verblijfplaatsen.

6 Effectbepaling en Staat van Instandhouding

Op basis van de resultaten uit de nulmeting (gebiedsanalyse en veldonderzoek) kan de uitgangssituatie en de (lokale) SvI voor de verschillende soorten in kaart worden gebracht. Vanuit die uitgangssituatie kan een eerste effectbepaling worden gemaakt.

De effectbepaling dient rekening te houden met de te verwachten ruimtelijke ontwikkelingen zoals energietransitie en stadsontwikkelingen.

Populatiegrootte

Maak een onderbouwde inschatting van de populatiegrootte en beschrijf de spreiding, de verschillende aanwezige functies van de soorten en hoe de functies zich tot elkaar verhouden (het coherente netwerk). Gebruik hiervoor tekst, tabel en kaart.

Onderzoekgegevens invoeren in NDFD.

Risicozones

Benoem en beschrijf de SFC 's die bij de nulmeting zijn aangetroffen en geef deze aan op kaart. Waar mogelijk worden locaties kolonies vastgesteld op basis clusters van verblijfplaatsen. Rondom locatie verblijfplaatsen of clusters wordt een risicozone ingesteld, waarvoor aanvullende maatregelen in het mitigatieplan en compensatieplan worden ingesteld (range risicozone en maatregelen worden nog vastgesteld in najaar 2025).

Knelpuntenanalyse

Beschrijf de effecten van de te verwachten activiteiten en ontwikkelingen en hoe die zich verhouden tot de aangetroffen netwerken, leefgebieden en verblijfplaatsen van de betreffende soorten. Ga hierbij uit van de lokale populatie en ga in op de kwetsbaarheid van soort-functiecombinaties (SFC). Geef aan hoe het mitigatieplan en compensatieplan, zoals beschreven in hoofdstuk 7, de mogelijke effecten kan mitigeren en compenseren.

Staat van instandhouding

Beschrijf aan de hand van indicatoren de lokale SvI en relateer deze aan de regionale en landelijke SvI en waar nodig Europees belang. Beschrijf hoe de soorten en functies duurzaam behouden kunnen en zullen blijven. Oftewel: Hoe wordt behoud en versterking van ecologische functies van de soorten binnen het plangebied door het nemen van de maatregelen geborgd?

7 Mitigatie- en compensatieplan

Onder mitigatie verstaan we alle maatregelen die verbodsbepalingen als gevolg van werkzaamheden voorkomen of verzachten, denk daarbij aan het voorafgaand natuurvrij maken van de gebouwen. Als er door werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen ook sprake is van aantasting of verdwijnen van nest- of verblijfplaatsen (SFC 's), moeten deze worden gecompenseerd, en spreken we van compensatie.

Door de onderzoeksmethodiek van de nulmeting zijn in principe alleen de belangrijkste SFC 's in beeld gebracht, individuele nest- en verblijfplaatsen zullen in de veel gevallen gemist zijn. Daarom moet de mitigatie en compensatie niet alleen toegepast worden bij gebouwen waar daadwerkelijk verblijfplaatsen zijn aangetroffen, maar ook toegepast worden op de locaties waar niks is aangetroffen, zodat er geen negatieve effecten ontstaan bij gemiste verblijfplaatsen én daarnaast het aanbod (potentieel) aan nest- en verblijfplaatsen voldoende blijft.

Periodisering of aangepaste werkwijze

Voor bepaalde werkzaamheden kan het zijn dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn als er in een bepaalde periode gewerkt wordt of de werkzaamheden onder bepaalde randvoorwaarden kunnen worden uitgevoerd. Als er geen overtreding is, zijn er in principe ook geen maatregelen nodig. Als de werkzaamheden op een manier uitgevoerd kunnen worden waarbij geen verstoring plaatsvindt, heeft dit uiteraard de voorkeur. Relevant is daarnaast of een verblijfplaats behouden kan blijven door een andere manier van werken te kiezen, bijvoorbeeld door het van binnenuit isoleren van een dak of gevel, om zo dak- of spouwruimte ongemoeid te laten.

Als er wel effecten, al dan niet tijdelijk, te verwachten zijn, is altijd mitigatie en meestal ook compensatie nodig.

Mitigatie

Als regel moet bij een mogelijk negatief effect de werkplek standaard ongeschikt (natuurvrij) gemaakt worden. Dit geldt voor alle mogelijke en potentiële verblijfplaatsen. Dit om het verstoren, verwonden of doden van een soort te voorkomen.

Door het ongeschikt maken worden de soorten gedwongen buiten het werkgebied hun heenkomen te zoeken. Dit kan echter niet op elk moment van het jaar. Afhankelijk van de soort zijn er meer en minder kwetsbare perioden. Indien een locatie binnen de kwetsbare perioden ongeschikt wordt gemaakt is er alsnog een risico op doden of verwonden.

Voor vleermuizen is de kwetsbare periode de kraam- en winterperiode, voor vogels is dit de broedperiode. Specifiek voor huismus geldt dit ook voor een vorstperiode. Er zal dus buiten deze perioden ongeschikt gemaakt moeten worden en waar nodig nacontroles moeten plaatsvinden. Daarbij moet steeds rekening worden gehouden met alle mogelijk voorkomende soorten. Voor dit doel is een natuurkalender opgesteld. Deze natuurkalender zal onderdeel zijn van factsheets en ecologische werkprotocollen als met het SMP wordt gewerkt

Natuurkalender

In Gelderland wordt de volgende natuurkalender voorgeschreven, zie tabel hieronder. Let op! Deze wijkt af van de natuurkalender die onder de beleidsregels NVI wordt toegepast.

Tabel 2 Natuurkalender

soort	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
huismus	1	1	1,2					3	3		1	1
gierzwaluw	1	1	1	2				3	3	3	1	1
vleermuizen				2				3,4		4		
steenmarter	1	1	1,2	2							1	1

1) Ongeschikt maken mag mits minimaal tot 1 april vrije doorgang voor vleermuizen geboden wordt en niet in een koude periode met winterse omstandigheden, zoals bij vorst of bij langdurige neerslag (aanhoudend > 1 dag) bij temperaturen onder de 5 °C.

2) Ongeschikt maken mag mits geen huismus, steenmarter of vleermuiskraamverblijf aanwezig is.

3) Ongeschikt maken voor deze soort mag na controle door ecooloog op late broedgevallen of niet- vliegvlugge jongen en extra avondcontrole bij die locaties waar eerder activiteit (ook foerageren < 200 m) van laatvliegers is vastgesteld. Indien laatvliegers aanwezig pas ongeschikt maken in de tweede helft van augustus of na half oktober.

4) Indien bij die locatie eerder activiteit (ook foerageren < 200 m) van laatvliegers is vastgesteld pas ongeschikt maken in de tweede helft van augustus of na half oktober.

Aanvullingen najaar 2025

Voor de invulling van het mitigatieplan zullen factsheets met ecologische werkprotocollen en voorschriften worden opgesteld. Ook zal worden aangegeven hoe in de risicozones gewerkt moet worden, wanneer ecologische begeleiding en controle nodig is en maatwerk nog moet worden getoetst.

Voor de invulling van het compensatieplan wordt de compensatiefactor voor standaard compensatie en compensatie verschillende SFC 's vastgesteld. Er zullen voorbeelden van bewezen effectieve maatregelen en maatwerk worden gegeven. Ook zullen suggesties worden gegeven voor de uitvoering van compensatie-opgave en hoe de processen geborgd kunnen worden. Veiligstellen van SFC en financiering zijn daarbij belangrijke factoren.

8 Monitoring

De monitoring van het SMP richt zich op drie aspecten:

- Populatie-ontwikkeling
- Belangrijke en kwetsbare functies (SFC)
- Functionaliteit maatregelen

Populatie-ontwikkeling

Er zal een gestandaardiseerde werkwijze voor de monitoring van de populatie worden opgenomen, denk daarbij aan landelijke methodieken ter bepaling van de populatiegrootte (lvs) zoals het Meetnet Urbane Soorten (MUS en VleerMUS). In veel gemeenten loopt al een monitoring van MUS via SOVON. Deze gegevens kunnen in overleg met SOVON en de Zoogdiervereniging en mogelijk tegen enige vergoeding gebruikt worden om lokale trends te bepalen. Hiervoor kunnen als onderdeel van het participatieplan extra vrijwilligers in de gemeente benaderd worden om voldoende dekking te krijgen.

Belangrijke en kwetsbare functies (SFC)

Aangezien er ook ingrepen plaats kunnen vinden in de risicozones waar belangrijke of kwetsbare functies (SFC) zijn aangetroffen, zal met enige regelmaat gemonitord moeten worden waar deze SFC 's zich in deze risicozone ophouden of te verwachten zijn.

Op een voor de soortgroep geschikt moment moet op zoek gegaan worden naar de aanwezigheid van de belangrijke functies in een straal van 200 meter rondom de oorspronkelijke locaties. Ook na een ingreep op een locatie waar een SFC is vastgesteld, moet deze monitoring nog worden voortgezet. Vastgesteld moet worden of de compensatie of andere locaties in de risicozone door de soort, functie en aantallen nog gebruikt worden.

Functionaliteit maatregelen

In de periode van de onderzoekfase (bij fasering) zal de effectiviteit van de compensatie NVI en de voorbereidingsfase gemonitord worden. Na het SMP is afgerond richt de monitoring zich op een nog nader te bepalen percentage van de standaard aangebrachte compensatie.

Er zal ook een gestandaardiseerde werkwijze worden opgesteld om de functionaliteit van de al bewezen effectieve maatregelen te verifiëren op soort, functie en aantallen. Voor de maatwerkvoorzieningen zal een intensievere monitoring nodig zijn.

Rapportageplicht

De resultaten van de monitoring moeten gerapporteerd worden en zullen met de provincie besproken worden tijdens evaluatiegesprekken.

Wordt nog aangevuld in najaar 2025

9 Management- en administratieplan

Administratie

Bevat o.a.:

Meldingsplicht flora- fauna-activiteit (vastleggen in gemeentelijke verordening)

Salderingsboekhouding

GIS-omgeving (gegevens op kaart)

Meldplicht start natuurvrij maken en werkzaamheden bij gemeente

Doormachtiging

De gebruiksrechten en specifieke verantwoordelijkheden onder het SMP regelt de gemeente integraal via een doormachtiging en legt de gemeente vast in een samenwerkingsovereenkomst. Daarmee zijn alle betrokken partijen zelf en gezamenlijk verantwoordelijk voor de zorgvuldige uitvoering van de vergunningsvoorwaarden. De gemeente kan de vergunning privaatrechtelijk op grond van een overeenkomst tussen gemeente en partijen doormachtigen aan particulieren, verenigingen van eigenaren, projectontwikkelaars. De rol van de gemeente is, vooral richting particulier, begeleidend en informerend. Van andere partijen (bv. projectontwikkelaars) kan een actieve rol gevraagd worden, bv. een op het project aangepast ecologisch werkprotocol en mitigatie- en compensatieplan. Ook kan er aanvullende compensatie op de standaard compensatie worden gevraagd.

Woningcorporaties

Woningcorporaties kunnen bij de provincie een eigen generieke omgevingsvergunning aanvragen voor hun woningbestand. Met deze vergunning kunnen ze op onderdelen participeren in het SMP van een gemeente. Nadat een gemeente een SMP heeft aangevraagd kunnen ze bijdragen in de kosten van de nulmeting. Als het SMP is afgerond en de gemeente een gebiedsgerichte vergunning heeft gekregen, mag de woningcorporatie de resultaten uit de nulmeting (en monitoring op SFC) gebruiken als basis voor het onderzoek van haar projecten die binnen het plangebied van het SMP vallen. De woningcorporaties hoeven dan niet meer hun eigen onderzoek uit te voeren voor die projecten. De gemeente kan ook besluiten het onderzoek eerst volledig op eigen kosten uit te voeren en later een passende bijdrage vragen voor deelname onder het SMP.

De woningcorporaties behouden de compensatieverplichting uit hun eigen vergunning, maar mogen hierin samenwerken met de gemeente, zolang de ecologische functies en spreiding maar voldoende zijn onderbouwd en dit wordt bijgehouden in een salderingsboekhouding. Dit zal in de evaluatiegesprekken worden meegenomen.

Wordt nog aangevuld in zomer 2025

10 Fasering SMP

Als gevolg van de afspraken binnen het klimaatakkoord, en het ter beschikking komen van de SPUK-gelden voor energietransitie en energiearmoede is er een versnelling in het isolatieprogramma gekomen. Doordat het huidige proces van vergunningverlening voor flora- en fauna-activiteiten niet toereikend was om in deze versnelling te voorzien is er op verschillen manieren gezocht naar een generieke manier van legalisatie. Het SMP is daarvoor het meest aangewezen instrument gebleken, met als gevolg dat veel gemeenten in het land tegelijkertijd een SMP gaan opstellen. Hierdoor ontstaat in een korte tijd een overvraag op de onderzoekscapaciteit van ecologische adviesbureaus. Ecologisch onderzoek is specialistisch werk dat door ervaren onderzoekers moet worden uitgevoerd. Deze capaciteit is dus ook niet in korte tijd op te schalen.

Fasering onderzoek

De provincie begrijpt dat dit capaciteitsprobleem problemen kan geven voor het uitvragen van een nulmeting die nodig is voor het opstellen van het SMP. Daarom wordt het toegestaan om het plangebied van het SMP in drie fasen uit te voeren over maximaal drie jaren.

Als er nog geen volledig onderzoek is uitgevoerd kan de uitvoering van isolatiewerkzaamheden onverantwoorde risico's geven voor beschermde diersoorten. Dit geldt met name voor vleermuizen die een verborgen leefwijze hebben in spouwmuren en dan vaak niet opgemerkt worden.

Voor particuliere grondgebonden woningen wordt op dit moment de spouwmuurisolatie nog uitgevoerd onder de beleidsregels NVI. Hierbij mag maar maximaal 6% van een CBS-buurt worden geïsoleerd. De opgave vanuit het klimaatakkoord is echter vele malen groter.

Mitigatie en compensatie onderzoekfase

Het onderzoek voor het SMP neemt minimaal een jaar in beslag, als dat gefaseerd uitgevoerd wordt, moet het hele plangebied voor het SMP onderzocht zijn in drie jaar. Het is op dat moment nog niet bekend waar de populaties en kwetsbare functies zich bevinden. Dit vraagt een worst-case benadering, al kan wel een inschatting worden gemaakt van kansrijke plekken. Als op een gestandaardiseerde werkwijze wordt geïsoleerd, dit betekent standaard natuurvrij maken en werken volgens natuurkalender, kan doden en verwonden worden voorkomen. Zolang er op dat moment in de omgeving nog voldoende ongeïsoleerde woningen of gebouwen beschikbaar zijn én er standaard per geïsoleerde woning wordt gecompenseerd is er nog voldoende ruimte beschikbaar voor kwetsbare functies. Daarnaast moet door de gemeente, in die buurten waar de meeste isolatiewerkzaamheden plaatsvinden, generiek gecompenseerd worden voor kwetsbare functies, totdat het onderzoek in die fase is afgerond, dan kan de compensatie gericht ingezet worden.

Maximale uitvoering per fase

Deze manier van werken mag tot maximaal 10 % van het totaal aantal grondgebonden woningen binnen een fase van het plangebied SMP worden uitgevoerd, mits er voldoende spreiding zit tussen de geïsoleerde blokken en nog niet geïsoleerde blokken, dit vraagt ruimtelijke coördinatie door de gemeente en mogelijk ook sturing en fasering met subsidieverstrekking. Dit is alleen van toepassing voor spouwmuurisolatie bij grondgebonden particuliere woningen. Andere activiteiten moeten een eigen omgevingsvergunning aanvragen of wachten tot het SMP is afgerond.

Pas als een fase van het plangebied volledig onderzocht is en de kwetsbare functies in die fase in beeld zijn, mag de isolatie in dat najaar op nog nader te bepalen afstand van de SFC 's tot maximaal 15 % van de woningen opgeschaald worden. Het jaar daarna mag tot maximaal 30 % opgeschaald worden, mits buiten de risicozones van de SFC 's. Het jaar daarop mag in de fase gewerkt onder de voorwaarden uit het mitigatieplan en compensatieplan. Pas als er voldoende compensatie in de risicozones aanwezig is en na monitoring mag onder voorwaarden in risicozones gewerkt worden.

Hieronder worden de fasering en percentages in tabel weergegeven. De percentages zijn steeds de maximale percentage voor het hele gebied, en gelden dus niet per jaar.

Plangebied SMP	Jaar start onderzoek deel 1	Jaar onderzoek deel 2	Jaar onderzoek deel 3	Jaar SMP afgerond
Deel 1	10 % - 15% (najaar*)	30 %	100 %	100 %
Deel 2	10 %	10 % - 15% (najaar*)	30 %	100 %
Deel 3	10 %	10 %	10 % - 15% (najaar*)	30 %

Percentages zijn steeds het totaal van de geïsoleerde woningen in dat deelgebied en inclusief geregistreerde percentage dat al is uitgevoerd onder NVI (max. 6 %)

Wordt nog aangevuld in zomer 2025

11 Kostenaspect

- Subsidies: Subsidieregeling/ SPUK NVI
- Hoe om te gaan met collectiviteit, functionaliteit en duurzaamheid van de compensatie

Wordt nog aangevuld in zomer 2025

12 Participatieplan

Wordt nog aangevuld in zomer 2025

13 Bronnen

Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 2.1 BIJ12 (2023)

Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*. Versie 2.0 BIJ12 (2023)

Mark Hoksberg, Marcel Schillemans, Dirk van Pijkeren, Marije Langstraat, Margaret Konings en Chris Driessen (2024): Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden. Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging. Versie 3.0

Schoppers J., Vogel. R.L., Wortelboer R. & Roodbergen, M. 2023. Gebiedenprotocol Gierzwaluw. Sovon-rapport 2023/105. Sovon & Arcadis, Nijmegen.

14 Begrippenlijst en afkortingen

Wordt nog aangevuld in zomer 2025

Bijlage 1 Juridische onderbouwing en verantwoording

Wordt nog aangevuld in najaar 2025

Bijlage 2 Standaard vergunningsvoorschriften

Wordt nog aangevuld in najaar 2025

Bijlage 3 Factsheets (EWP)

Wordt nog aangevuld in najaar 2025

Bijlage 4 Compensatie standaard

Wordt nog aangevuld in najaar 2025

Bijlage 5 Compensatie maatwerk

Wordt nog aangevuld in najaar 2025.